

سبک رفتار

زیر بار قرض رفتن به خاطر نمایش تجمل

وقتی چشم و هم چشمی خودمان را کور می کند

■ مهدی ارجمند

خانواده عروس همه را دعوت کرده است تا جهیز به دخترشان را ببینند. آنها کلی هزینه کرده‌اند تا برای دخترشان بهترین لوازم را در اول زندگی تهیه کنند تا به قول خودشان آبروی دخترشان سر جایش باشد. از سیخ و چار و گرتفته تا بهترین لوازم زندگی همه را از وسایل درجه یک انتخاب کرده‌اند. آخر به قول مادر عروس خانم آنها بین مردم آبرو داده‌اند.

تمام لوازم را هم طوری شیک تزئین کرده‌اند که دهان فامیل‌های داماد باز بماند. مادر عروس خانم از هنر‌ها و ارزش‌های دخترش

■ چشم و هم چشمی، آفت زندگی

چشم و هم چشمی و تجمل گرایی یکی از آفت‌های بزرگی است که ریشه در سبک زندگی پرزورانه اشتباه برخی از مردم دارد و ترویج این نوع زندگی می تواند آفت‌های بسیاری را به بار آورد.

چشم و هم چشمی می تواند باعث شود تا آسیب‌های جدی به زندگی افراد وارد شود و افسرد در زندگی با مشکلاتی روبه‌رو می شوند که از حقیقت مصداق از چاله به در آمدن و در چاه افتادن است.

افرادی که در اول زندگی پول قرض می کنند تا بتوانند زندگی اید دست و پا کنند که به قول خودشان آبرومند باشند نمی‌دانند که با این روش چه مشکلاتی را برای خود و دیگران ایجاد می کنند.

به عنوان مثال فردی را می‌شناسم که به خاطر اینکه از بانچاقش چیزی کم نداشته باشد برای خرید خودرو دده‌ها میلیون تومان زیر بار قرض و وام رفته است یا عروس خانمی که به خاطر اینکه جلو دختر خاله‌اش که سال گذشته ازدواج کرده، کم نیاورد، پدر و مادرش را مجبور کرده تا برای تأمین جهیزیه‌اش زیر بار قرض بروند تا سال‌ها بعد از ازدواج پول قسط و قرض را بپردازند. اینگونه است که دود چشم و هم چشمی به چشم خودمان می‌رود و کورمان می کند.

■ از اصرار عروس خانم تا پافشاری اقاداماد

شاید بیشترین نمود تجمل گرایی، اسراف و چشم و هم چشمی در برگزاری مراسم ازدواج باشد. در شرایطی که زندگی‌ها روز به روز سخت‌تر می‌شود و شاهد کاهش درآمد‌ها و سختی‌های مختلف در تأمین معیشت مردم هستیم برخی هنوز بر برگزاری مراسم ازدواج همراه با تجملات فراوان که برگرفته از چشم و هم چشمی است تأکید دارند.

این چشم و هم چشمی‌ها گاهی از سوی برخی عروس خانم‌ها یا خانواده آنان انجام می‌شود یا گاه از سوی اقاداماد و خانواده‌های آنان است. عروس خانم‌هایی که گاه برای برگزاری مراسم باشکوه عروسی پافشاری می کنند و اقادامادهایی که گاه برای برگزاری مراسمی همراه با تجملات و چشم و هم چشمی اصرار دارند، به گونه‌ای که با یک شب برگزاری مراسم ازدواج تا سال‌ها سال مافروض و بدهکار می‌شوند.

این‌ها در حالی است که در دین مبین اسلام بر پرهیز از اسراف و چشم و هم چشمی تأکید فراوانی شده است. چشم و هم چشمی باعث می‌شود ضربه‌های اقتصادی جبران‌ناپذیری بر زندگی افراد وارد شود، به این صورت که اگر فردی پولی نداشته باشد با چشم و هم چشمی خود را تا سال‌ها زیر بار قرض می‌برد و اگر فردی پول داشته باشد با چشم و هم چشمی اسراف و پول خود را حیف و میل می‌کند. از این رو در قرآن کریم و در احادیث و روایات مختلف در این خصوص هشدارهایی داده شده و از افراد خواسته شده از چشم و هم چشمی پرهیز کنند.

■ نهی چشم و هم چشمی در اسلام

قرآن کریم در آیاتی گزارش می‌کند که برخی از مردم، رقابت سازنده و سالمی نداشتند چرا که ره کم کرده بودند و چیزهایی را کمال می‌دانستند که با ضد کمال بود یا ابزاری برای کمال بود و تنها در حد وسیله و ابزار، ارزش داشت ولی برخی بدان اصالت داده و آن را هدف می‌انگاشتند.

از جمله این مردمان، گروهی از بنی‌اسرائیل بودند که قارون را الگویی خود قرار داده و می‌خواستند مانند او

شوند و در حسرت ثروت قارونی به سر می‌بردند چرا که ثروت را اصل دانسته و به عنوان هدف برای خود قرار داده بودند. اینان کمال را در زندگی دنیا دانسته و ثروت را عامل سعادت خود می‌دانستند، از این رو در حسرت ثروت قارونی بودند و او را الگویی رفتاری خویش قرار می‌دادند. اینان زمانی بیدار می‌شوند که خداوند، قارون را با مال و کاخ و ثروت او به زمین فرومی‌برد و نیست و نابود می‌کند. آن زمان است که خود را سرزنش می‌کنند که چرا قارون را الگویی خود قرار داده و چشم و هم چشمی با قارون داشتند (قصص، آیات ۶۷ تا ۶۸). هم چشمی با قارون‌های قرآن، چشم و هم چشمی دو نفر بود از دیگر گزارش‌های قرآن، چشم و هم چشمی دو نفر بود که در کنار هم بوستانی داشتند و هر یک ثروت و قدرت و شمار فرزندان خود را به رخ دیگری می‌کشید و این گونه به رقابت ناسالم میان خود دامن می‌زدند. اینان در این رقابت ناسالم دنیاطلبی، چنان گرفتار آمدند که شانه به بوستان می‌رفتند تا به دور از چشم بینوایان میوه‌ها را گرد آورند تا به بینوایی کمک نکنند. در آیات قرآنی گزارش شده که این بوستان خراب می‌شود و آنان در حسرت مال و ثروت و بوستان می‌مانند.

کسانی که گرفتار بیش تنگ دنیا دوستی می‌شوند و معیار کرامت و بزرگی را در مال و ثروت و نعمت می‌دانند، ره گاه خود را با دیگری مقایسه می‌کنند و اندوهگین می‌شوند و براساس همان معیارهای باطل و نادرست خود، کاهش ثروت و نعمت را اهانت و افزایش آن را کرامتی از سوی خداوند می‌دانند (فجر، آیات ۵۱ و ۶۱).

این در حالی است که پیامبر اکرم (ص) نیز در این باره می‌فرمایند: مَنْ أَنْتَبَعَ نَبْرَهَ مَا فِیْ أیدیِ الْاِنْسِا طَال مُهْمُهُ وَ اَکْثَرُ اَنْ تُنْظَرَ اِلَیْ مِنْ فَضْلَتِ عَلَیْهِ فَاِنَّ ذَلِکَ مِنْ اَنْبَاطِ الشَّکْرِ (تهج‌البلاغه، ص ۴۶۰) «سعی کن تا می‌توانی به زیردست خود در نعمت‌ها نگاه کنی، به کسی که تو بر او برتری داده شده‌ای، که این نوع نگاه از ابواب شکر الهی است.»

اما به نظر شما ریشه این ردیله اخلاقی چیست و چرا افراد به دنبال چشم و هم چشمی و اسراف و تجملات هستند؟

■ **چشم و هم چشمی، یک ناهنجاری رفتاری**
به اعتقاد روانشناسان چشم و هم چشمی یک پدیده ناهنجار اجتماعی است که ریشه‌های روانی نیز دارد و ریشه این پدیده اجتماعی را باید در رفتارهای شخصی افراد جست‌وجو کرد.
به اعتقاد روانشناسان اولین علت چشم و هم چشمی انتخاب الگوی اشتباه برای زندگی است. در حالی که الگوهای فراوانی برای تعیین سبک زندگی ایرانی –اسلامی وجود دارد برخی افراد با پیروی از الگوهای غلط غربی دست به کارهایی می‌زنند که نه تنها برای آنها آراش به وجود نمی‌آورد بلکه باعث می‌شود تا سال‌های سال با غصه، غم و استرس و نگرانی زندگی کنند و همواره نگران پرداخت بدهی‌ها و اقساط زندگی باشند که بر اساس چشم و هم چشمی و تجمل گرایی پایه‌گذاری کرده‌اند.

الگوهای غربی الگوهایی هستند که افسرد را به مصرف گرایی تشویق می‌کنند. در این نوع الگو به جای تکیه بر ارزش‌های فردی و انسانی به ارزش‌های مادی توجه می‌شود و افراد برای نشان دادن زیبایی و ارزش‌های زندگی خود به جای تکیه بر ظرفیت‌های انسانی و درونی خود به تجملات، زرق و برق و ظاهر زندگی توجه می‌کنند.

این در حالی است که بر اساس توصیه روانشناسان هرگز نباید ظاهر زندگی دیگران را با باطن زندگی خود مقایسه کنیم.

حسادت، غبطه و رقابت ناسالم نیز از دیگر ریشه‌های تمایل افراد به چشم و هم چشمی است، به گونه‌ای که افراد بر اساس یک رقابت غلط و از روی حسادت و غبطه به دنبال فراهم کردن زندگی پر زرق و برق برای خود هستند که این نوع از زندگی می‌تواند برای آنها تا

اگر فردی پولی نداشته باشد با چشم و هم چشمی خود را تا سال‌ها زیر بار قرض می‌برد و اگر فردی پول داشته باشد با چشم و هم چشمی اسراف و پول خود را حیف و میل می‌کند

شاید بیشترین نمود تجمل گرایی، اسراف و چشم و هم چشمی در برگزاری مراسم ازدواج باشد. در شرایطی که زندگی‌ها روز به روز سخت‌تر می‌شود و شاهد کاهش در آمدها و سختی‌های مختلف در تأمین معیشت مردم هستیم برخی هنوز بر برگزاری مراسم ازدواج همراه با تجملات فراوان که برگرفته از چشم و هم چشمی است تأکید دارند

و اشراقی‌گری باشد و اعضای فامیل را برای دیدن این جهیز به بر زرق و برق دعوت کنی و متقابلاً از دامادت بخواهی مراسمی باشکوه برگزار کنن نتیجه‌ای جز زیر بار قرض رفتن در اول زندگی برای این زوج ندارد.
شاید بهتر بود خانواده عروس خانم به جای اینکه به فکر تهیه چنین جهیزی به بر زرق و برق و گرفتن مراسمی باشکوه همراه با بریز و بپاش باشند، الگوی بهتری را برای برگزاری این مراسم انتخاب می‌کردند تا تأسی از این الگو بتوانند زندگی بهتری را برای دختر و دامادشان فراهم کنند.

سال‌های سال غصه و نگرانی به دنبال داشته باشد. روانشناسان اعتقاد دارند نداشتن رضایت از زندگی، گرفتاری در دام افسردگی، نداشتن آرامش، بدهکاری و نرسیدن به اهداف و از بین بردن روابط خوب و گم کردن وجود خود، از مهم‌ترین مشکلاتی است که چشم و هم چشمی برای افراد به وجود می‌آورد. این در حالی است که از اعتیاد، طلاق، فقر و اختلافات خانوادگی نیز به عنوان اثرات چشم و هم چشمی نام برده می‌شود. به عنوان مثال فردی که برای عقب نماندن از تجملات زندگی یا رقابت با بانچاق و سایر افراد فامیل دست به قرض کردن می‌زند یا وام می‌گیرد یا خنمی که برای عقب نماندن از تجملات زندگی از سایر خانم‌های فامیل همسرش را مجبور به دریافت وام و رفتن زیر بار قرض می‌کند به طور حتم دست به کارهای اشتباهی زده‌اند که نتایج و آثار بدی در ادامه زندگی برای آنها خواهد داشت.

■ انتخاب الگوهای مناسب

شاید با انتخاب و پیروی از یک الگوی مناسب برای زندگی بتوان از تجملات و چشم و هم چشمی دوری کرد. حجت‌الاسلام والمسلمین محمد میر کریمی استاد حوزه و دانشگاه درباره چشم و هم چشمی می‌گوید: یکی از آفت‌های بزرگ زندگی که برخی افسرد به آن مبتلا شده‌اند همین چشم و هم چشمی است و پیروی کروی از الگوهای غربی و سبک اشتباه زندگی می‌تواند موجب بروز نتایج بدی برای افرادی شود که به فکر چشم و هم چشمی هستند.

این استاد حوزه و دانشگاه نداشتن یک الگوی مناسب را اولین علت چشم و هم چشمی می‌داند و می‌گوید: برخی افراد برای خودشان یک الگوی مناسب در زندگی ندارند، برای همین در مراحل مختلف زندگی از لحظه اول یعنی ازدواج تا روزهای آخر زندگی مشترک دست به رفتارهایی می‌زنند که مصداق بارز چشم و هم چشمی است.

او با طرح این سؤال که چه ضرورتی دارد افراد برای تهیه لوازم منزل و تشکیل زندگی در اول زندگی، خود را به قرض بیندازند و زیر بار وام و قرض و قسط بروند، می‌گوید: بهترین الگوی زندگی برای هر فرد مسلمان لحظه اول یعنی ازدواج تا روزهای آخر زندگی مشترک است که با رعایت سادگی و در عین حال با نشاط معنوی و آرامش خاصی زندگی خود را آغاز کردند و ادامه دادند.

او با بیان اینکه شیوه ازدواج و برگزاری مراسم ازدواج و نیز اسباب و لوازم زندگی این دو شخصیت ارزشمند در اسلام بسیار ساده بود می‌افزاید: باالگور قرار دادن حضرت

علی و حضرت فاطمه دیگر نیازی به چشم و هم چشمی نیست و تجملات نیست و می‌توان یک زندگی همراه با آرامش و سادگی ایجاد کرد.
این استاد حوزه و دانشگاه با اشاره به نتایج و آثار منفی چشم و هم چشمی می‌گوید: «انسان با داشتن الگوهای سالم نیازی به چشم و هم چشمی ندارد.»

او از حسادت، جاه‌طلبی، میل به افزون طلبی و... به عنوان دیگر ریشه‌های چشم و هم چشمی نام می‌برد و می‌افزاید: «چشم و هم چشمی علاوه بر اینکه باعث ترویج زندگی اشرافی می‌شود، اسراف نیز به حساب می‌آید و اسراف گناه بزرگی است و افراد با تجمل گرایی و چشم و هم چشمی مرتکب گناه نیز می‌شوند، بنابر این نیازمند این هستیم تا با پیروی از الگوهای صحیح زندگی و تبیین سبک سالم زندگی از دامن زدن به چشم و هم چشمی و تجملات جلوگیری کنیم.»

سبک مراقبت

انس با آموزه‌های قرآنی برای جلوگیری از طلاق

دادگاه قرآن هزینه‌بردار نیست

■ حجت‌الاسلام مهدی حسین‌پور

طلاق همچون آواری بر سر ما و اعضای خانواده‌مان خراب می‌شود و نتیجه‌ای جز کشته شدن علاقه‌ها و محبت‌ها و زنده شدن جنس تنهایی و افسردگی ندارد. از خود می‌پرسیم: «مگر من چه گناهی کرده‌ام که به این‌حال و روز افتادم؟ یا چرا بعد از این مدت کوتاه؟ یا چرا بعد از این‌همه سال زندگی؟ چرا هیچ‌کس کمک نمی‌کند؟» اینها سوالاتی است که اگر خدای ناکرده به مرز طلاق نزدیک شویم، به ذهنمان می‌آید و به دنبال پاسخ‌شان می‌گردیم ولی کجا باید پاسخ این سؤالات را پیدا کرد و چه کسی می‌تواند به ما کمک کند؟ قبل از هر تصمیمی باید بنشینیم و زندگی خود را از قبل از ازدواج مرور کنیم و مشکل را پیدا کنیم. چه شد که زندگی‌ام به ایستگاه شومی به نام طلاق رسید، که ناگزیر به باید از قطار زندگی مشترک پیاده شوم؟

■ ■ ■

هر کس برای انجام کاری باید هدفی داشته باشد اما هدف من با افراد جامعه از اینکه ازدواج کردیم و زندگی مشترک را شروع کردیم چه بسود؟ ازدواج به‌خاطر دور شدن از پدر و مادر و بداخلاقم؟ از دواج به‌خاطر مستقل شدن؟ ازدواج به‌خاطر کم نیابردن جلسوی افسرد؟ دوستان؟ ازدواج به‌خاطر عشق‌های پر خاسته از هوا و هوس؟ ازدواج به‌خاطر زیبایی همسر؟ ازدواج به‌خاطر شهرت همسر؟ ازدواج به‌خاطر پول؟ یا اینکه هدفم از ازدواج به‌خاطر آسان و بهتر بندی کردن است؟ مهم‌ترین شب برای میان آن دو (همسر) بیم داشته باشید، یک دور از خانواده شوهر، و یک دور از خانواده زن انتخاب کنید (تا به کار آنان رسیدگی کنند). اگر این دو (داور)، تصمیم به اصلاح داشته باشند، خداوند دل‌های آن دو را به هم نزدیک می‌سازد زیرا خداوند، داد و آگاه است (و از نیت همه، باخبر است).

نکته اول: قبل از اینکه بحث بالا بگیرد و مشکل احتمالی بین زن و شوهر جدی تر شود، باید اقدام کرد. دوم: برای برقراری صلح و جلوگیری از طلاق باید یک دور از خانواده شوهر و یک دور از خانواده زن انتخاب شود. سوم: این افراد باید بدلسوز باشند و هدفشان اصلاح بین زن و شوهر باشد. چهارم: وقتی به نیت صلح و حل مشکل اقدام کردیم، خداوند هم دل‌های آنها را به‌هم نزدیک می‌کند. پنجم: از طلاق و جدایی باید ترسید. ششم: خانواده‌ها و بستگان در برطرف کردن اختلافات زن و شوهر مسئولیت دارند. هفتم: زن و مرد در انتخاب داور حق یکسان دارند. هشتم: همه مسائل را نباید به دادگاه و قاضی رجوع داد. نهم: در این دادگاه، راز کسی افشامی‌شود. دهم: این دادگاه هزینه‌بر نیست.

من و همسرم باید بپذیریم که دو انسان هستیم با دو دیدگاه متفاوت، من و همسرم از دو خانواده هستیم که با آداب و فرهنگ متفاوتی از هم رشد یافته‌ایم، من و همسرم از دو سلیقه و دو مزاج پر خوردار هستیم، من و همسرم با دو تفاوت‌هایی داریم و نقاط مشترکی نیز در بین ما وجود دارد. در زندگی باید تفاوت مشترک را بررنگ کنیم و از ایجاد حساسیت در نقاط اختلافی بپرهیزیم. زن و شوهر باید تلاش کنند از بحث و جنجال بینشان جلوگیری کنند ولی اگر خدای نکرده مسئله‌ای رخ داد، هر کدامشان وظیفه دارند تا با مدیریت صحیح خود، آن مسئله را حل کنند. کسانی خوشبخت زندگی می‌کنند که بتوانند این رنج‌ها و سختی‌ها را مدیریت کنند. تعبیر جالبی است که: طباب بعد از اینکه پاره شد، دوباره گِره می‌خورد و بعد از گِره خوردن، دو سر آن به هم نزدیک‌تر می‌شوند.

چه خوب است در یک شرایط مناسب و خوب و به دور از اضطراب و ناراحتی با هم خلوت کنیم و آنچه را در دل داریم و برایمان ناخوشایند بوده را به طرف مقابل بازگو کنیم. با گلابه کردن و حرف زدن، دیگر کینه‌ها فرستی برای برایی آشوب نخواهند یافت. چه دقیق است بمان امیر مؤمنان علی (ع) که می‌فرماید: «سبب الفتن الحقد، علّت‌فتنه‌ها آشوب‌ها، کینه‌توزی است.» دیدم است با مأنوس شدن با قرآن و احسن، مدیریت صحیح زندگی و نحوه برخورد صحیح با مشکلات را فرا بگیریم.

چه خوب است در یک شرایط مناسب و خوب و به دور از اضطراب و ناراحتی با هم خلوت کنیم و آنچه را در دل داریم و برایمان ناخوشایند بوده را به طرف مقابل بازگو کنیم. با گلابه کردن و حرف زدن، دیگر کینه‌ها فرستی برای برایی آشوب نخواهند یافت

فکر آخرین شب زندگی‌اش یعنی آخرت است. آیا نتیجه این زندگی مشترک چیزی غیر از محبت و صمیمیت خواهد شد؟ حضرت ازدواج می‌کند تا نصف دینش را کامل کند. ازدواج می‌کند تا رضای خداوند را به‌دست آورد. ازدواج می‌کند چون می‌داند خداوند خانه‌هایی که چراغان از ازدواج روشن می‌شود را دوست دارد. ازدواج می‌کند چون می‌داند خواب یک انسان مثالش از عبادت و شب زنده‌داری یک انسان مجرد برتر است.

وقتی ره انسانی به این نتیجه رسیده که برای بهتر و آسان‌تر بندی‌گی کردن و برای دوری از گناه باید ازدواج کرد دیگر پول و مقام و دخالت‌های دیگران و بیساری از سوءتفاهم‌ها نمی‌تواند بین این خانواده جدایی‌افکند. خانواده‌ای که شروعش با نام خدا و برای خدا شکل می‌گیرد، تحمل سختی‌هایش، تحمل رنج‌هایش، تحمل بی‌پولی‌هایش و... آسان می‌شود.

انسان آرامش می‌دهد. خداوند فرموده است: «از آیات و نشانه‌های لطف پروردگار این است که برای شما از جنس خودتان جفتی افرید که در کنار او آرامش یافته و با هم آسب بگیرد. و میان شما مودت و مهریانی برقرار کرد.»

اگر اندکی در ایسن آیه تأمل کنیم، خواهیم